

Červen 2019 v Zátocě nosatých opic

Skončil měsíc Ramadan, po kterém většinou dochází v Balikpapanském zálivu i jinde v Indonésii k obnově ilegálních a jiných lidských aktivit, které ohrožují přírodu a které během největšího muslimského svátku na čas ustaly. V Balikpapanském zálivu však i po Ramadanu zůstává situace v terénu klidná, pokud jde o aktivity korporací a gangů. Zato ochranné aktivity probíhaly naplno, především dodatečné mapování korálových útesů a podmořských luk, které se stává podkladem k revizi návrhu územního plánu. Zdokumentovali jsme také předchozí ilegální aktivity jedné z palmařských společností.

Proběhlo zmapování korálových útesů a podmořských luk

V červnu strávila loď Praha (kterou jsme tak pojmenovali coby projev uznání pražské ZOO, díky které náš projekt může pokračovat) celkem 2 dny mapováním korálových útesů a podmořských luk v Balikpapanském zálivu. Velkým úspěchem minulých týdnů bylo zanesení části zálivu do nového územního plánu coby navržené přírodní rezervace. Ta je ale zatím příliš malá, zahrnuje sice jeden korálový útes v místě, kde se záliv otevírá do otevřeného moře, ale opomíjí čtyři další důležité útesy, které se nacházejí ve vnitrozemské části zálivu (žluté plochy na mapce vpravo). Tyto útesy, kterým místní rybáři říkají Karang Solet, Batu Sendre, Batu Matita a Batu Kapal, jsou nejen zajímavé z ekologického hlediska, pro svůj výskyt v kalných pobřežních

vodách, kde koráli obvykle nerostou. Důležité je také to, že představují významná shromaždiště ryb, kolem kterých pak mohou lovit jak rybáři, tak i delfíni orcely tuponosé. Navrhovaná mořská rezervace navíc nezahrnuje ani jednu z podmořských luk (žlutě šrafované plochy v mapce na předchozí straně), které představují klíčově důležitý biotop pro zdejšího nejvzácnějšího velkého savce – dugonga neboli mořskou krávu. Mapa všech korálových útesů a podmořských luk v zálivu bude sloužit jako důležitý podklad pro revizi návrhu nového územního plánu tak, aby tyto důležité fragmenty klíčových ekosystému mohly být zahrnuty v území navržené mořské rezervace.

Svážení uvolněného dřeva z překladiště IHM funguje už třetím rokem

Řada vyjednávání se vleče donekonečna a těžko se pak ubráníte pocitu, že nikam nevedou. A tak je důležité mít radost i z malých úspěchu a tedy je jedem takový. Firma, která v povodí zálivu vykácela obrovské plochy pralesů a nahradila je plantážemi akácií, jejich dřevo sváží do překladiště na pobřeží. Překladiště zničilo část mangrovů, ale bratr majitele kandiduje na post indonéského prezidenta a je to tedy příliš silný protihráč, než aby se podařilo jeho záměrům zabránit. Podařilo se ale vyřešit aspoň jeden dílčí problém. Dřevo akácií, které se při překládání uvolňuje do moře, totiž poškozovalo nejen okolní mangrov, ale i sítě místních rybářů, kteří tím trpěli hodně velké škody. Firmu se ale podařilo dotlačit k tomu, aby několik rybářů zaměstnala. Střídají se v překladišti u hlídky a uvolněné klády zachycují a svážejí. Pro ochranu přírody je to jen malé vítězství, ale pro rybáře to představuje obrovskou pomoc.

Dokládáme další ilegální aktivity v koncesi palmařské rafinerie PT Wahana

Náš pokus o mírové řešení konfliktu se společností PT Wahana, která má v plánu v Balikpapanském zálivu vybudovat další (už čtvrtou) rafinerii palmového oleje, nejspíš i tentokrát nakonec vyústí ve válku. Korporace se na náš tým obrátila s žádostí, abychom stáhli stížnost, kterou jsme na jejich činnost v zálivu před několika týdny podali u provinční vlády. To jsme odmítli a namísto toho jsme do terénu vyslali další vyšetřovací tým. Ten jen doložil důležitou skutečnost, kterou se firma doposud snažila tajit, totiž ilegální výstavbu silnice, která vede od místa

plánované rafinerie na pláži Sanro Mukti několik kilometrů dál do vnitrozemí. Vykácené byly i některé mangrovy, což firmě slouží k vymezení hranic koncese. Ačkoli dva naši členové zůstávají v týmu, který by měl pod dohledem místní vlády vyhodnotit vliv tohoto projektu na životní prostředí, je už dnes jasné, že tento umírněný postup nebude pro ochranu pralesa v koncesi PT Wahana stačit.

Stížnost na Wilmar na konferenci Evropské asociace pro palmový olej

Dne 14. června proběhla v holandském Utrechtu konference Evropské aliance pro palmový olej (EPOA), v rámci které firma Wilmar zorganizovala workshop se zástupci evropských zoologických zahrad (včetně dvou českých ZOO), které se snažila přesvědčit k ukončení bojkotu palmového oleje a k podpoře kampaně za tzv. udržitelný palmový olej. Stanislav Lhota na workshopu otevřel téma rafinerie palmového oleje PT WINA (dceřinná korporace Wilmaru), která v Balikpapanském zálivu už od roku 2007 porušuje celou řadu závazků, principů a kritérií tzv. udržitelné produkce palmového oleje. K jejich největším přestupkům, patří vykácení velké plochy mangrovu a jeho zavezení zemí za účelem výstavby překladiště palmového oleje a vypálení velké plochy pralesa za účelem výstavby samotné rafinerie.

Zatímco stavba rafinerie nakonec neproběhla, překladiště zbudováno bylo. Diskuse na workshopu v Utrechtu velmi rychle nabrala nepřátelský tón, Wilmar jako už několikrát před tím odmítal naše argumenty přijmout a celý workshop tak skončil fiaskem. V následujících dnech jsme aktualizovali naši zprávu o negativním dopadu plánované rafinerie v Balikpapanském zálivu, Wilmar však nereaguje. Je pravděpodobné, že za současné situace ve stavbě rafinerii pokračovat nebude. Odmítá však jakékoli návrhy k rehabilitaci pralesa a mangrovů, které byly zničeny již v minulých letech během předchozí výstavby překladiště palmového oleje a další infrastruktury.

Dalším tématem kurikula na školách je ekologická funkce mangrovu

Poté, co se děti v ekologickém klubu na třech venkovských školách věnovaly po několik týdnů tématy vody v krajině, přecházíme teď k dalšímu tématu a to je význam mangrovů. Tento měsíc se pomocí dvou jednoduchých pokusů studenti seznámili s tématem sedimentace, která v Balikpapanském zálivu

představuje jeden z nejzávažnějších problémů životního prostředí.

Nejprve pozorovaly proces sedimentace ve sklenici, naplněné vodou a různými druhy sedimentu, protřepané a potom nechané v klidu. Učitelé jim přitom vysvětlili, jak tento proces ovlivňuje celý mořský ekosystém, včetně produkce ryb. Ve druhém pokusu pak děti sledovaly rozdíl v chování proudu kalné vody, který tekł přes rohožku (model krajiny,

porostlé vegetací) a přes rovné prkénko (model odlesněné krajiny). Mohly tak pozorovat, jak pralesy zpomalují tok dešťové vody, pohlcují část sedimentu a pomáhají tak chránit mořský ekosystém.

Jak můžete pomoci i Vy

Ochrana přírody v Indonésii je věcí každého z nás. Nejen proto, že tropické pralesy a jejich biologická rozmanitost představují světové dědictví, ale i proto, že na jejich ničení máme i my sami nemalý vliv. Jeden z hlavních klíčů k jejich ochraně tedy představuje naše vlastní **spotřebitelské chování**. Omezením nákupu produktů, pocházejících z tropů (například tropické dřevo nebo papír, vyrobený v Číně), a volba

environmentálně zodpovědných produktů (například BIO káva a kakao) by měla být začátkem naší vlastní cesty k ochranně deštných pralesů. Klíčové téma v tomto směru představuje palmový olej, jehož druhým největším dovozcem je Evropská unie. Více o tématu palmového oleje najdete na stránkách <http://www.stoppalmovemuoleji.cz/>.

Velmi důležitou cestou k ochraně deštných pralesů je také **finanční podpora** organizací, které o záchranu pralesů usilují, často pracují s velice omezeným rozpočtem. Podpořit můžete náš projekt v Balikpapanském zálivu (číslo účtu 2865271001/5500, nezapomeňte na variabilní symbol 3) stejně jako i řadu jiných projektů, z nichž některé najdete například na těchto stránkách: <http://www.ccbc.cz/>. Podpora malých českých projektů vám umožní zůstat v kontaktu s těmi, kterým přispíváte a přesvědčit se o tom, že váš příspěvek nebyl promarněn.

Příjemnou formou podpory ochrany přírody v tropech je i **ekoturismus**, který napomáhá tomu, aby si příroda dokázala na svou budoucnost vydělat. Bohužel ne všechny turistické aktivity jsou přírodě ku pomoci a chovat se při cestě do tropů jako zodpovědný turista není vůbec snadné. Ekoturistický program, který v Balikpapanském zálivu rozvíjíme, je teprve v počátcích, ale o to víc jsou vítáni turisté, kteří nám po své návštěvě poskytnou zpětnou vazbu a přispějí tak k dalšímu rozvoji programu.

Konečně je dobré zmínit i **dobrovolnictví**, o které je dnes větší zájem, než jaký dokážeme uspokojit. Vzhledem k náročnosti ochranné práce v Zátocě nosatých opic můžeme přijímat pouze profesionální dobrovolníky, kteří již mají s ochranou přírody zkušenost, nevyžadují v terénu dlouhé zaučení a mohou pracovat samostatně. Nicméně ostatní zájemce o dobrovolnictví rádi spojíme s jinými spřátelenými projekty, které nabízejí širší spektrum dobrovolnických možností.

V případě zájmu nás tedy neváhejte kontaktovat na e-mailu **stanlhota.indo@gmail.com**.